

מסמך רקע - 17.7.95

סקירת 6 מנגנונים של המשטרה הפלסטינית הפועלים ביריחו ובגדה המערבית, ומונים כ-5,000 שוטרים

עם התקרב מועד החתימה על הסכם הביניים, שיכלול פריסה של כוחות פלסטיניים בגדה המערבית, "מבט לשלום" רואה לנכון לפרסם מסמך רקע המציג את כוחות הבטחון הפלסטיניים שכבר פועלים ביריחו וברחבי הגדה המערבית, היות שהם אמורים למלא תפקיד מרכזי בפריסה זו. המדובר בשישה מנגנונים השייכים למשטרה הפלסטינית, הגם שאינם פועלים בשיתוף פעולה ביניהם בדרך כלל, אשר מונים כ-5,000 שוטרים. שלושה מן המנגנונים פועלים ביריחו בלבד, בעוד שהשלושה האחרים פועלים הן ביריחו והן באזורים שונים של הגדה המערבית. ששת המנגנונים יוצגו במסמך רקע זה בהתאם להבחנה זו, כאשר בכל קטגוריה יוצגו המנגנונים בסדר יורד - מהמנגנון הגדול והמשמעותי ביותר כיום ועד הקטן ביותר. לסיום, יובאו נתונים בדבר התוכנית הפלסטינית לפרוס כ-20,000 שוטרים בגדה המערבית לאחר החתימה על הסכם הביניים.

מנגנונים הפועלים ביריחו בלבד

1. הבטחון הלאומי

מנגנון זה אחראי על פעילות הבטחון השוטף באיזור יריחו. המנגנון מונה כיום כ-1,400 שוטרים ומורכב בעיקרו מחיילי חטיבת "אל-אקצא" של צבא השחרור הפלסטיני שהגיעה מעיראק. מפקדו העליון של הבטחון הלאומי הוא לואאי (אלוף) נאצר יוסף, ומפקדו ביריחו הוא עמיד (תא"ל) איסמעיל גיבר, מנאמני ערפאת. בעקבות חתימת הסכם קהיר הגיעו ליריחו, במהלך חודש מאי 1994, כ-850 שוטרים בפיקודו של עמיד איסמעיל גיבר, ששימש כמפקד חטיבת "אל-אקצא" וכמפקד גזרת צידון בעת מלחמת לבנון. "מבט לשלום" נודע שמנגנון זה צירף לשורותיו במהלך השנה האחרונה עוד כ-520 מגוייסים חדשים מהגדה המערבית ומיריחו, וזאת במסגרת שלושה קורסי הכשרה שערך:

1. קורס שנערך ביריחו, כלל 50 מגוייסים והסתיים ב-1 בדצמבר 1994.
2. קורס שנערך ביריחו, כלל 296 מגוייסים והסתיים ב-11 במרץ 1995.
3. קורס שנערך ביריחו, כלל 170 מגוייסים והסתיים ב-10 ביוני 1995.

2. המשטרה האזרחית

מנגנון זה ערוך באיזור יריחו ומונה כמה מאות שוטרים העוסקים בפעילות משטרתית אזרחית רגילה. מפקד המשטרה האזרחית הוא עמיד (תא"ל) עיאזי גיבאלי, ומפקדו ביריחו הוא עקיד (אל"מ) גימיל אחמד. ל"מבט לשלום" ידוע על קורס הכשרה אחד בלבד שערך מנגנון זה בינואר 1995 בתחומי שטח הממשל הפלסטיני העצמי ביריחו. קורס זה כלל 259 מגוייסים מן הגדה המערבית. בנוסף לכך, מורכב הכח ממספר בלתי ידוע של שוטרים שגוייסו והוכשרו ברצועת עזה.

3. מנגנון הבטחון המיוחד

מנגנון זה מונה עשרות בודדות של שוטרים, ומפקדו הוא עמיד (תא"ל) אבו יוסף אל-וחידי. המנגנון הוקם בראשית השנה הנוכחית, ונועד במקורו לאבטח את ערפאת בעת ביקוריו ביריחו. מכיוון שמשימת אבטחתו של ערפאת מוטלת בכל המקרים על יחידת האבטחה האישית שלו, תפקידו של כח זה הוא לדווח לערפאת על המתרחש במנגנוני הבטחון הפלסטינים השונים. במסגרת ההכנות הפלסטיניות לפריסה מחדש של צה"ל בגדה המערבית, פתח לאחרונה מנגנון זה משרדים ברחבי הגדה מערבית, ומפקדו אף ביקר בשכם, בגינין, בטול-כרם ובקלקיליה, אולם עדיין אין מדובר בפעילות סדירה.

מנגנונים הפועלים גם ביריחו וגם באזורים שונים של הגדה המערבית

4. הבטחון המסכל

מנגנון זה פרוס בכל רחבי הגדה מערבית, והעומד בראשו ביריחו ובגדה המערבית הוא עקיד (אל"מ) גיבריל רג'וב. לפי תחקיר "מבט לשלום", כ-2000 איש ברחבי הגדה המערבית פועלים במסגרת הבטחון המסכל לפי שכר, כאשר 860 מהם מקבלים את שכרם מן הרשות הפלסטינית, כחלק מהמימון הכללי של המשטרה הפלסטינית.

מתחקיר "מבט לשלום" עולה כי הבטחון המסכל פועל בערים המרכזיות בגדה המערבית ואף בירושלים. להלן הערים בהן פרוס המנגנון לצד אזכור מפקדי הכוחות המקומיים: ראמאללה - חוסיין א-שיחי, חברון - גיבריל אל-בכרי, מוסא אבו-סבחה ומוחמד אל-חוראני, שכם - עיסאם אבו בכר, ירושלים - בלאל א-נתשה ופהמי אבו סנינא, בית-לחם - עלי דחילאללה, טול כרם - מגידי עטארי ועדנאן דמירי, גינין - אחמד טייב גיראדאדא, א-ראם - מוחמד אל-חיטיב.

מנגנון הבטחון המבוסס ברובו על פעילי האינתיפאדה של הפת"ח, אסירים משוחררים ומניעת פעילות עויינת נגד הרשות הפלסטינית; השני - פעילות בעיקר בתחום הפלילי: בין השאר טיפול בגניבות, ברציחות, בסכסוכי חמולות, בחטיפות על רקע כבוד המשפחה, בעבירות מוסר, בסחר בסמים ובזנות.

הבטחון המסכל מבוסס ברובו על פעילי האינתיפאדה של הפת"ח, אסירים משוחררים ומגוייסים חדשים מרחבי הגדה המערבית. ל"מבט לשלום" ידוע על שלושה גיוסים שערך הבטחון המסכל, בהם קלט לשורותיו כ-600 פעילים, וכן על קורס הכשרה שעומד להסתיים בימים אלה:

1. ב-10 ביולי 1994 קלט המנגנון 287 אסירים משוחררים, שהגיעו ליריחו בעקבות שחרור האסירים ההמוני על-ידי ישראל.
2. ב-15 בנובמבר 1994 הסתיים קורס בן שלושה חודשים ביריחו, בו הוכשרו 58 חניכים שנקלטו במנגנון.
3. ב-30 בדצמבר 1994 הסתיים קורס הכשרה נוסף, בו הוכשרו 233 חניכים שנקלטו במנגנון.
4. בימים אלה אמור להסתיים קורס נוסף של המנגנון, המונה כ-120 מגוייסים מאיזור ג'נין, אשר אמורים להתפרס בעיר זו מייד לאחר הפריסה מחדש של צה"ל.

5. משמר הנשיאות - כח 17

משמר הנשיאות הינו מנגנון בטחון עצמאי, במסגרת כוחות הבטחון הפלסטיניים, שייעודו המקורי הוא להגן על ערפאת ולספק לו אבטחה. עיקר פעילותו של המנגנון ביריחו ובגדה המערבית מקביל לתפקידי הבטחון המסכל, הן בתחום המודיעיני והן בתחום הפלילי. מפקד משמר הנשיאות הוא עקיד (אלי"מ) פייסל אבו-שרח', ומפקדו בגדה המערבית וביריחו הוא עקיד (אלי"מ) חכמת ברכאת. להערכת "מבט לשלום" מונה הכח בגדה המערבית כמה מאות אנשים.

מנגנון זה פרוס ברחבי הגדה המערבית ומאורגן בה במסגרת שני פיקודים:

1. **פיקוד צפון הגדה המערבית:** מרכזו בעיר שכם והוא אחראי על פעילות הכח בערים אלה: שכם, קלקיליה, טול כרם וג'נין. עד לאחרונה פיקד על איזור זה עקיד (אלי"מ) חאבס דעילס, שעקבותיו נעלמו לאחר תאונת דרכים קשה בה היה מעורב ב-7 באפריל 1995.
2. **פיקוד דרום הגדה המערבית:** מרכזו בעיר חברון והוא אחראי על פעילות בבית-לחם ובחברון. מפקדו הוא מקדם (סא"ל) כפאח האיל.

המנגנון מורכב בעיקרו מאנשי מנגנון כח 17 של הפת"ח מחו"ל וממגוייסים חדשים מהגדה

המערבית ומרצועת עזה. מרבית פעילי המנגנון הם מגוייסים חדשים, שגוייסו במסגרת שמונה קורסי הכשרה שערך המנגנון במחנה "אל-עודה" ביריחו. ל"מבט לשלום" ידוע בוודאות על הכשרתם של 75 פקחי תנועה משכם מטעם המנגנון בדצמבר 1994, שהחלו לאחרונה לפעול בעיר בגלוי, ועל הכשרת 110 מגוייסים נוספים מאיזור שכס וצפון הגדה המערבית בפברואר 1995.

6. המודיעין הכללי

מנגנון המודיעין הכללי הינו הזרוע המודיעינית החשובה ביותר של הרשות הפלסטינית ומספר פעיליו ברצועת עזה ובגדה המערבית מוערך בכ-1000. הוא עוסק באיסוף מודיעין על צה"ל ועל משמר הגבול, לרבות אינפורמציה על קציני צה"ל, קריאת העיתונות הישראלית ותרגומה, מתן תקציר למפקדי האיזורים על הלכי הרוח בדעת הקהל בישראל וכיוצ"ב. בדומה לבטחון המסכל ולמשמר הנשיאות, המודיעין הכללי עוסק גם הוא בתחום הפלילי, כמו תפיסת גנבים. ישראל פועלת עם מנגנון זה תוך שיתוף פעולה הדוק. בראש המודיעין הכללי עומד עמיד (תא"ל) אמין אל-הינדי, ומפקדו בגדה המערבית הוא עקיד (אל"מ) תאופיק טיראוי.

המודיעין הכללי סיפק בעבר אבטחה לאנשי האגף המדיני של אש"פ ופיתח יחסים טובים עם אנשי שירותי הבטחון של המדינות המארחות. לאנשי מנגנון זה מסורת של שיתוף פעולה עם מנגנוני מודיעין זרים, והוא נחשב למקצועי ביותר במה שנוגע למודיעין מבין מנגנוני הבטחון הפלסטיניים האחרים.

נתונים בדבר פריסת מנגנוני הבטחון הפלסטיניים במסגרת הסדרי הביניים

על אף שישראל ואש"פ טרם סיכמו במסגרת הסכם מה יהיה סדר הגודל של כוחות הבטחון הפלסטיניים בגדה המערבית במסגרת הסדרי הביניים, לפי הנתונים שבידי "מבט לשלום", בכוונת גורמים פלסטיניים בכירים לפרוס בגדה כ-20,000 אנשי בטחון, וזאת על-פי הפירוט הבא:

1. כ-5,000 שוטרים פרוסים כבר כיום ברחבי הגדה המערבית וביריחו (כפי שפורט לעיל).

2. 2,000 שוטרים אמורים להגיע מאלג'יר בתקופה הקרובה, וכניסתם כבר אושרה על-ידי ישראל. מידע זה נמסר בעיתון אל-קודס ב-30 ביוני 1995 מפי עמיד (תא"ל) ח'אלד מיסמאר, דובר המשטרה הפלסטינית, ואושר שוב בפני "מבט לשלום" ב-9 ביולי 1995 על-ידי עמיד (תא"ל) ניזאר

עמאר, עוזרו של מפקד המשטרה הפלסטינית.

3. 3,000 שוטרים מרצועת עזה - גם כניסתם כבר אושרה על-ידי ישראל. מידע זה נמסר ב- 26 ביוני 1995 על-ידי עמיד (תא"ל) זיאד אל-אטרש, העומד בראש הצד הפלסטיני בוועדת הקישור הבטחונית הישראלית-פלסטינית, ופורסם בין השאר בעיתון הארץ למחרת.

4. 10,000 שוטרים חדשים אמורים להיות מגויסים בגדה המערבית וברצועת עזה בחודשים הקרובים. מידע זה מבוסס על התבטאויות שונות של קצינים בכירים במשטרה הפלסטינית, לרבות עמיד (תא"ל) חיאלד מיסמאר, דובר המשטרה הפלסטינית, שדבריו פורסמו בעיתון אל-קודס ב-30 ביוני 1995.